

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

Sectio Qvinta. Argumenta Contrariorum pro ejusdem judicij reflexi, sive
moraliter certi, sive moraliter evidentis necessitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

ex propriæ conscientiæ testimonio iudican-
dus sit; si autem hoc non sit certum, sed for-
midolofum, nemo ab eo iudicari potest.
Contra enim est; quia, ut dixi, conscientia
est certa de non peccato, eo ipso, quod est
certo probabilis, & prudens de non peccato.
Omitto etiam, quod si conscientiæ dictamen
non est evidens, erit obfcurum, & liberum,
& sic poterit à conscientia suspendi, & ab eâ
non damnari. Fateor posse; si tamen assen-
tiatur, & assensus non sit certo prudens,
damnabitur.

N. Sed audiendus Alexius Mynsz 1. p. cap. 2.
166. sect. 4. pag. 121. distinguens duplex judi-
Mynsz. cium, unum de opere, quod sit; alterum de
honestate actionis. De operis quod ponitur
honestate, necessarium est iudicium proba-
bile; at de honestate ipsius actionis necessa-
rium prorsus est iudicium certum. Post hæc
ad hoc nostrum argumentum, operans ex
iudicio probabili, quod talis actio hic, &
nunc liceat, prudenter operatur; nam in
rebus humanis non potest plerumque haberi
aliud iudicium de licentiâ, quam probabile:
sed qui prudenter operatur non peccat: er-
go &c. Respondet, quod qui operatur ex
iudicio probabili tamquam ex proximâ re-
gulâ suæ actionis, non operetur prudenter;
operetur autem prudenter, si operetur ex
iudicio probabili tamquam ex regulâ me-
diatâ. Ad probationem ait, in rebus humanis
non posse haberi plerumque aliud iudicium
speculativum de honestate actus secundum
se, quam probabile, concedit; practicum,
negat; quia vult haberi temper posse iudi-
cium practicum certum de honestate actus
hic, & nunc, spectatis omnibus exercen-
dis, deductum ex hoc principio, Si proba-
bile est opus esse licitum, certus sum id ope-
rando me peccare non posse. Concludit,
quod licet contraria sententia sit virorum
gravium, attamen non licet eam sequi in
praxi. Vel enim sequens dirigitur in suâ
actione ab hac notitiâ, quod probabile sit
licere operari ex conscientia tantum pro-
babili, vel non? Si primum, jam opera-
bitur ex iudicio practice certo. Si secun-
dum, probabilitas opinionum nihil conferre
poterit ad honestatem ejus operationis: ut
enim si quis ex invincibili errore putet,
quod liceat operari cum conscientia dubiâ,
non ideo desinet peccare, si operetur imme-
diatè, & independenter ab ulteriori dicta-
mine practico; ita & in casu.

N. Sed contra 1. fateor aliud esse iudicium
167. de honestate operis, seu objecti, aliud de
honestate operationis; & illud esse posse
pure probabile speculativè, immo dubium;

hoc autem ob principia advenientia esse pos-
se practice certum. At quomodo probet
non esse satis iudicium directum certa pra-
ctice probabile? etenim illud iudicium, si
est certo probabile, est prudens; ergo illud
sequens operabitur prudenter. Secundo,
quia dum dicit, quod is tantum prudenter
operetur, qui operatur ex iudicio probabili
tamquam ex mediata regulâ suæ operatio-
nis; non autem qui tamquam ex proximâ
petit principium; hoc enim ipsum queritur,
cur ipsum iudicium directum certo proba-
bile non possit esse proxima regula operatio-
nis? etenim ipsum iudicium certo probabile
practice est certo prudens intransitive, cum
ipse Mynsz opinionem probabilem pag. 124.
definiat per prudentiam; si autem per se
tale, cur qui illud sequitur immediate, non
operabitur prudenter? Tertio, quia ignoro,
cur dicat nostram sententiam non esse tutam
in praxi; debet enim vel negare, quod iudi-
cium certo probabile sit certo prudens per
se; hoc autem negare non potest, nisi suæ
doctrinæ renuntiet, & nisi neget probabi-
lissimâ se solâ satis esse: vel si hoc concedit,
concedere debet nostram sententiam esse tu-
tissimâ. Quarto, quia falsum est, quod certa
probabilitas opinionum nihil conferat hon-
estati operationis; immo si hæc non con-
fert, nec iudicium reflexum in hæc funda-
tum, præsertim cum Probabilitas, fund-
tum suis principiis, quod minus probabilis ma-
neat probabilis in consortio probabilioris,
non sit adeo facile formare dictamen certum
de licito usu opinionis probabilis, nam sen-
tentia negans hunc usum deberet esse certo
falsâ, quod modestia dicere interdicit.
Quinto, quia conscientia dubia valde differt
à probabili; hæc enim est iudicium per se
certo prudens, illa non est.

SECTIO V.

*Argumenta Contrariorum pro ejusdem iudicii
reflexi, sive moraliter certi, sive narrative
evidentis necessitate.*

§. I.

Aliqua.

SUMMARIUM.

*Quia opinio probabilis nec est regula regulans,
nec regulata, n. 168.*

*Dico esse regulam formalem regulantem opus à
se dictatum, n. 169.*

Lex Dei est regula objectiva, ib.

*Iudicium reflexum supra usum opinionis non di-
rigit immediate opus asseritum ab opinione
pro-*

probabili; sed hac illud immediate dirigit,
n. 171. 172.

Habens opinionem probabilem formidat speculativè, non practicè, de ipsa opinione, eo quia hac est per se iudicium prudens, adeoque excludens omne dubium prudens de peccato formali, n. 173. 174.

Opinio probabilis etsi sit incerta, an actio sit materialiter mala, est tamen certa, quod non sit formaliter mala, n. 175.

DD. tuentes ex pramissis pure probabilibus sequi posse iudicium moraliter certum, n. 176.

Hoc nego, ib.

Obiectio, quia omnis probabilis est incerta, n. 177. Dico esse incertam de veritate speculativè sui cum obiecto; & esse simul certam de conformitate sui, & actus, ut sub ea possit, cum regulis morum, n. 178.

Sicut actus inculpate falsus, etsi sit speculativè falsus, est practicè verus; ita opinio probabilis, etsi sit speculativè incerta, est practicè certa, ibid.

Obiectio, quia opinio probabilis est incerta, 179. Dico esse per se certam practicè, n. 180.

Opinio, aut M. Tapia, formidat de veritate sui, at conscientia, formatà eà opinione probabili, non formidat de opere, ib.

Alia ejusdem doctrina quod probabilitas prudentialis sit comes perpetuus conscientia probabilis, n. 181. 182.

Opinio probabilis est dictamen prudens prudentià verasimilitudinis de honestate actionis, etsi non sit prudens prudentià de infallibilitate veritatis rei, n. 183.

Quia opinio probabilis est prudentialiter certa, potest esse ultimum dictamen, ib.

pro veritate indagandà. Quod si maneat anxius, operari non poterit, nisi detur necessitas, quā urgente operari potest, quod judicat minus malum. Concludit eā utendum diligentia ut veritatem ad anime salutem spectantem inveniamus, quā prudentes in agibilibus sæculi.

Respondeo, quod opinio probabilis directà sit regula immediata formalis regulans actionem a se assertam; imprudens autem formido nihil obstat; & ut dixi, iudicium probabile est per se ipsum essentialiter conforme conformitate practicà regulis morum creatis, & increatis; quæ utraque non sunt regulæ regulantes formales, sed obiectivæ, ut dixi d. 5. Probabilitas autem reflexè cognita est regula regulans immediata ad licitum probabilem usum; immò, ut melius loquar, iudicium reflexum supra eam probabilitatem directam, cum sit certum de probabilitate, est regula (sufficiens saltem, etsi non necessaria juxta me) regulans immediate ad licitum probabilem usum. Vide P. P. Card. Card. tom. 3. d. 56. a. n. 187.

Ad confirm. dico, quod Probabilitas de N. honestate sit, juxta me, iudicium moraliter certum certitudine conformitatis sui; & operis a se directi, cum regulis morum. Ad reliqua, quæ addit, dico ex illis colligi licitum usum cujusvis opinionis certo practicè probabilis, ut alias colligi.

Obijcies 2. ex P. Moya tom. 1. tr. 1. qu. 6. n. N. 36. ideo necessarium esse ad rectè operandum iudicium moraliter certum, quia qui amat periculum, peribit in illo: ergo, ne homo peccet, habere debet iudicium excludens omne dubium peccati; sed hoc non excluditur, nisi per iudicium moraliter certum; ergo.

Sed contra 1. quia dubium excluditur etiam à iudicio incerto, immò imprudenti. Contra 2. quia aliud est, quod hac certitudo moralis practicæ non conveniat nisi iudicio reflexo supra probabilitatem; & hoc nego, dico enim intrinsicè esse ipsi iudicio minus probabili de non peccato; cum enim sit iudicium prudens, eo ipso ipsum iudicium, & opus sub eo positum est certo essentialiter connexum cum regulis morum. Addo, quod, ut dixi, iudicium reflexum supra probabilitatem non dirigit immediate actum, & opus ab opinione probabili assertum, sed dirigit ad licitum usum opinionum probabilem; volitio enim pingendi die festo dirigitur immediate ab hac opinione minus probabili, prudenti tamen, Licet pingere die festo; volitio autem sequendi opinionem minus probabilem dirigitur immediate à iudicio

N. 168. Obijcies 1. ex Merc. 1. p. art. 14. pag. 38. probabiliter reflexè cognitam nec esse regulam regulantem, quia hoc soli convenit legi æternæ ex S. Thom. 1. 2. qu. 19. art. 4. nec esse regulam regulatam, quia hoc debet esse conformis regulæ regulanti; sed probabilitas, cum essentialiter includat formidinem, non habet nisi per accidens conformari legi æternæ; ergo non potest esse regula regulata. Confirmat pag. 39. quia probabilitas honestatis non est latius, quin necessaria est certitudo moralis, quæ faciliè haberi potest per media extrinseca, nempe auctoritatem DD. usum, præsumptionem, & alia, quæ ibi enumerat. Addit: Vel operans est rudis, & tunc fit moraliter certus de honestate ob consilium Parochi, aut viri docti, quorum auctoritas satis est, ut tuto operetur, ut sentiunt Doctores communiter cum D. Thom. quodlib. 3. art. 8. vel est doctus? & tunc uti potest maiori diligentia

dicio affirmante licitum esse sequi minus probabilem.

N. Dices 1. Opinio probabilis A, non excludit oppositam probabilem B; ergo necessarium est aliud iudicium certum excludens opinionem B. Accedit, quod opinioni probabilis essentialis sit formido saltem radicalis: sed qui operatur cum formidine peccati, peccat: ergo qui sequitur probabilem peccat.

N. Nego antecedens; implicat enim, ut cum iudicio prudenti, etsi minus, de non peccato; coexistat iudicium prudentius de peccato; nam implicat probabilitas simultatis utriusque iudicii probabilis. Ad additum scio, quod Mynez 1. p. pag. 134. dicat, quod licet formidet essentialiter de honestate operis, non tamen de honestate actionis: ego dico, quod formidet speculative, non practice de ipsa opinione practica probabilis, quatenus est intransitive certus se operari honeste, & quod ea opinio sit iudicium certo prudens; ergo est certus certitudine excludente omnem prudentem peccati formalis formidinem, & ad summum habet formidinem de peccato materiali.

N. Dices 2. Sequens minus tutam æquè probabilem tantum, habet periculi committendi peccatum materiale, ac spem evadendi; ergo non potest non peccare; ergo, ne peccet, habere debet iudicium reflexum. Nego utramque consequentiam; quia cum illa actio nitatur motivo gravi, & prudenti, quod non sit materialiter mala, possum eam ponere sine peccato formali.

N. Dices 3. Iudicium practicum moraliter certum procedere potest ex principiis tantum probabilibus: ergo etsi ea maior, *Licet sequi omnem practicè probabilem*, sit tantum probabilis, potest iudicium reflectens supra probabilitatem esse moraliter certum. Sed contra 1. quia in presenti non curo, an iudicium moraliter certum sequi possit ex premis pure probabilibus, ut videtur docere

Fagnanus, Gonet. & Riccius *Elucubr. 1. cap. 5. an. 8.* & aliis quod tanto magis probat contra eisdem, quod iudicium reflexum supra licitum cuiusque opinionis certo probabilis usum admissum à Probabilistis Reflexivis, possit esse certum, etsi certum non esset, quod licitus sit usus cuiusvis certo probabilis. Quod dico est, quod iudicium per modum conclusionis certum certitudine speculative, sive physica, sive morali, oriri non possit nisi à præmissis speculative veris, & certis, ut docet Logica. Verum quidem est, quod plures rationes, quæ seorsim sumptæ sunt tantum probabiles, possunt simul sumptæ parere certitudinem moralem; & tunc

conclusio moraliter certa non sequitur ab una ratione, sed ab omnibus simul sumptis, quæ sunt antecedens moraliter certum. Contra 2. quia argumentum me non tangit, quia docui, quod practica certitudo moralis de non peccato sit per me intrinseca ipsi iudicio minus speculative probabilis de non peccato.

Obijcies 3. ex P. Carden. tom. 3. d. 56. n. 191. Implicat, ut actus incertus sit certus: sed omnis actus opinativus probabilis est incertus: ergo nullus potest esse certus; ergo tota certitudo est in actu reflexo universalis, *Licet uti quilibet probabilis*; qui actus est certus; & singulari: *Sed opinio docetur licitam die festo picturam esse probabilem*, qui etiam est certus; ergo licet uti hac opinione; quæ etiam est certa: & hæc dirigit conscientiam, & reddit eam certam de non peccato; non autem hæc directæ, *Licet pingere die festo*, quæ est tantum probabilis.

Respondeo, quod actus opinativus certo probabilis sit certus certitudine prudentiali de non peccato, adeoque sit pugnans cum peccato; & quod sit incertus certitudine speculative conformitatis sui cum objecto; etenim scio hunc actum minus probabilem, *Licet pingere die festo*, esse prudentem, & non scio esse logicè verum. Hoc argumentum mutatis terminis luadet errorem invincibilem non excusare; implicat enim, ut actus falsus sit verus: sed error invincibilis est falsus; ergo non est verus; ergo non excusatur peccato: sicut ergo invincibilis error est verus practica conformitate sui, & objecti cum regulis morum, & est falsus conformitate speculative sui cum suo objecto; ita opinio minus probabilis est practice certa, & est speculative incerta. Addo illud consequens, *Ergo licet uti hac opinione*, non dirigere immediate ad volitionem honestam picturæ, sed ad volitionem honestam practicandi opinionem probabilem de licita volitione pingendi.

Obijcies 4. ex M. Martin. de Prado in N. Theol. Mor. cap. 1. de Conf. qu. 3. n. 6. pag. 179. 16. quod omnis, qui ex opinionum contrarietate in quamdam dubitationem inducitur, peccet, ut ait S. Thom. quodlib. 8. ergo debet esse certus se non peccare: sed opinio probabilis caret tali certitudine: ergo requiritur aliud iudicium, seu alia cognitio practica de actu hic, & nunc exercendo conformiter ad appetitum rectum, & juxta leges prudentiæ; & hæc cognitio debet esse certa, non certitudine mathematica, aut metaphysica, sed morali; & hæc certitudo adeit cum probabilitate opinionum, quia certum est, quod stante formidine de honestate actus secundum

Fagnanus, Gonet. & Riccius *Elucubr. 1. cap. 5. an. 8.* & aliis quod tanto magis probat contra eisdem, quod iudicium reflexum supra licitum cuiusque opinionis certo probabilis usum admissum à Probabilistis Reflexivis, possit esse certum, etsi certum non esset, quod licitus sit usus cuiusvis certo probabilis. Quod dico est, quod iudicium per modum conclusionis certum certitudine speculative, sive physica, sive morali, oriri non possit nisi à præmissis speculative veris, & certis, ut docet Logica. Verum quidem est, quod plures rationes, quæ seorsim sumptæ sunt tantum probabiles, possunt simul sumptæ parere certitudinem moralem; & tunc

cundum sc. possum illum in praxi exercere. Addit n. 7. quia operatio practica debet esse actus prudentiae; sed non potest esse talis, nisi sit circa verum practicum; opinio autem potest esse falsa: ergo in exercitio; qui operatur cum opinione probabili; format iudicium proximum practicum moraliter certum. Nec hoc iudicium practicum sequitur adequare ex opinione speculativa; sed ex certissimis prudentiae regulis; haec enim non regulatur penes id, quod in re est, sed quia adhibuit diligentiam; quam potuit, & sic semper est certa practice, ut declarat M. Thom. 1. 2. d. 12. art. 3. §. Secundum probatur. Hae M. de Prado.

M. To. am. i. S. Joan. a S. Thom. 1. 2. d. 12. art. 3. §. Secundum probatur. Hae M. de Prado.

N. Respondeo opinionem practice probabilem esse per se intrinsece certam practice, quatenus est conformis regulis prudentiae; immo si per se ipsam non est certa certitudine conformitatis practicae, neque est per iudicium reflexum; nam iudicium reflexum probat hanc opinionem practicam, Licet se qui certo probabilem, esse speculative veram.

M. Tap. Hinc icite M. Tapia tom. 1. lib. 1. qu. 8. cap. 10. n. 2. postquam distinguit inter conscientiam probabilem, & opinionem probabilem, quatenus conscientia probabilis praesupponit opinionem, & fundatur in illa, & eam applicat ad opus, ait, quod formido non est in ipsa conscientia probabili, seu opinativa, sed est in ipsa opinione praecedenti; & ab hac formidine purgatur formaliter conscientia opinativa, quia non tam respicit veritatem propositionis in re morali, quam ipsam moralem rectitudinem operationis exercenda; & quamvis opinio, in qua fundatur, involvat in se formidinem; attamen conscientia opinativa eam excludit; supposita enim opinione probabili conscientia dicitur prudenter absque ullo timore, & formidine operationem esse licitam. Opinio igitur formidat de veritate propositionis; conscientia autem, data hac probabilitate, dicitur certo, & sine formidine esse licitam operationem; quae supra talem probabilitatem licet formidolam fundatur. Nam tale dictamen conscientiae pertinet ad prudentiam, quae cum sit vera virtus, habens opus perfectum, non patitur imperfectionem formidinis in suo actu formaliter, etsi praesupponat eam in suo fundamento, nempe in assensu opinativo.

N. Prosequitur. Unde conscientia opinativa non differt a certa per hoc, quod haec sit absque formidine, opinativa vero cum formidine formaliter in ipso conscientiae dictamine; sed quia conscientia certa fundatur in certa scientia, siue notitia ex evidentibus

rationibus, vel testimonio infallibili; conscientia vero opinativa in opinione, ac fundamentis topicis, ac solum probabilibus non excludentibus formidinem propositionis opinatae. Quae tamen formido non transit ad conscientiam, alioquin omnis conscientia opinativa esset inquieta, ac parum secuta, cum tamen oppositum sentiant omnes DD. & experientia ipsa doceat, quod formido opinionis nullatenus turbat conscientiam operantis iuxta opinionem probabilem, cum ipsa conscientia dicitur certo, & sine formidine, esse licitam operationem. Si autem ipsa conscientia formidaret de honestate operationis, non esset secuta, sed dubia, atque adeo non liceret operari cum illa, seu iuxta illam; & hoc volunt Caiet. in Sum. verb. *Opinionis usus*; & tom. 1. Opu(c. tr. ult. re- spon. 13. dub. ult. Armilla verb. *Opinio n. 2. Navar. cap. Siquis autem, a n. 58. de Poenit. dist. 7. dum aiunt, ad operandum secundum tutam conscientiam absque peccato, requiri iudicium moraliter certum excludens omnem formidinem; & idem sentit P. Sanc. lib. 2. de Matr. d. 41. n. 6. immo est expressa doctrina S. Thom. quodlib. 8. art. 13. ubi ait, quod quando quis ex contrarietate opinionum inducitur in quendam dubitationem, si manente tali dubitatione operatur (agit S. Thom. de sic operante in certa materia, videlicet de habente plures praebendas) periculo se committit, & sic proculdubio peccat: aut ex contrariis opinionibus in nullam dubitationem adducitur; & sic non committit se discrimini, nec peccat. Quibus verbis vult tantum, quod si ex contrarietate opinionum formido opinionum transeat ad conscientiam, generet dubium practicum auferens securitatem conscientiae, & honestatem operationis.*

Demum n. 3. subdit, Licetum est operari N: secundum conscientiam probabilem; non dicimus modo secundum opinionem probabilem, nam de hoc est maior disceptatio inter DD. Ceterum de conscientia probabili certum est, licere operari secundum illam absque ulla exceptione; nam si non liceret, iam non esset conscientia probabilis, sed transiret in malam, seu dubiam; est enim de ratione conscientiae probabilis dirigere, & regulare honestam operationem; atque hoc docent DD. allegati, & ex ibi dictis format ratio. Nam ad prudens, & rectum dictamen practicum de agendis non requiritur evidentia, seu certitudo infallibilis veritatis rei, sed sufficit prudens verosimilitudo honestatis operationis; alias saepe homines invenirentur perplexi, & raro securi in actionibus humanis, cum cognitio evidens, aut

Caiet. Armilla Navar.

P. Sánchez S. Tho.

182. M. Tap.

aut infallibiliter certa sit paucorum; sed prædicta verosimilitudo prudentialis est comes perpetuus conscientie probabilis, quæ nititur opinioni practice probabilis: ergo semper est licitum operari juxta conscientiam probabilem. Hæc Illust. Tapia.

N. 183. In cujus verbis noto 1. eum distinguere opinionem probabilem à conscientia probabili, eamque esse fundamentum hujus; hanc verò addere illi prudentiæ rectitudinem. Secundò noto, quòd etsi conscientia probabilis fundetur in opinione probabili, non tamen, ait, imbibit formidinem opinionis probabilis, quia cùm conscientia probabilis sit dictamen prudentiæ, excludit imperfectiōnem à suo ipso actu; non autem ab actu opinionis, quam præsupponit. Tertiò noto, certum esse licere operari cum conscientia probabili, quia est prudens dictamen prudentiæ verosimilitudinis de honestate operationis, etsi non sit prudens prudentia de infallibilitate veritatis rei. Quartò noto, quòd hæc omnia, quæ M. Tapia acutè tradidit, applicari possint nostræ sententiæ: si enim formido de veritate rei præsupposita in opinione probabili præcedente ad conscientiam probabilem non nocet conscientiæ, quia cum conscientia probabili stat certitudo prudentialis de honestate operationis; ita cùm hæc ipsa certitudo prudentialis de honestate operationis sit formaliter imbibita ipsi opinioni probabili, eo ipso ipsa opinio probabilis poterit esse formaliter ultimum dictamen conscientiæ regulans operationem; cùm satis ad rectam conscientiam, & ultimi dictaminis rectitudinem sit certitudo prudentialis de licitâ operatione, quæ certitudo inest cuicunque opinioni certò practice probabili. Omitto ponderare, quomodo, juxta M. Tapiam, ipsa conscientia probabilis non sit formaliter formidolosa, cùm præsupponat opinionem probabilem formidolosam formaliter tamquam præmissam ex qua infertur.

§. II.

Alia pro ejus judicii reflexi necessitate.

SUMMARIUM.

Objectione, quia nulla probabilis est judicium infallibile de non peccato, n. 184.

Retorqueo in omnes tuentes necessitatem judicii reflexi, n. 185.

Similiter in omnes eam negantes, n. 186.

Dico conscientiam debere, & satis esse, ut sit certa certitudine prudentis ad non peccatum formale adhesionis, non verò certam de veritate speculativâ, n. 187.

Alia falsitas logica, alia practica, & moralis. Quid utraque? ib.

Omnis probabilis est fallibilis falsitate logica, non practica, ib.

Implicat ut opus positum sub judicio practice certo probabili de licentiâ sit illicitum formaliter, ib. & n. 189.

Regule morum sunt. Licitum est operari prudenter: Neceesse non est operari prudenti. Licitum est non stare legi, cuius obligatio non est certa, ib.

Omni certò probabili practice est imbibita veritas practica, non omni logica, n. 190.

Qui est incertus de materiali peccato, potest esse certus de non peccato formali, n. 191.

Objectione. Quia est imprudentia agere quod probabilis judicatur illicitum, n. 192.

Nego suppositum. Cur? ib.

Candidi contradictiones, & ejus doctrina, ib.

Ipsa opinio certò probabilis est judicium, quæ judicatur infallibilitate practica opus non esse peccatum, n. 193. 194.

Objectione. Opinio probabilis de non peccato est formalis probabilis de peccato, n. 195.

Dico esse certam de non peccato formali, & probabilem de materiali, n. 196.

Non est inutile, etsi non sit necessarium judicium reflexum; cur? ib.

Munieffa concedit, quòd quis per opinionem probabilem non peccet, non tamen sit certus se non peccare, n. 197. 198.

Rejicio, ib.

P. Eliz. negat, quòd possit dari actus certus de objecto incerto, n. 199. 200. 201.

Exponitur textus S. Thom. de opinionum contrarietate, n. 202. 203.

Qualiter differant formido, & dubium, n. 204.

Cur operans cum dubio peccet, non ita operans cum imprudenti formidine? n. 204.

Prudentia non est necessario speculativa vera, sed satis veritas practica, n. 205. & 206.

Quomodo opinio probabilis de peccato, & non peccato, sit practice certa de non peccato, ib.

Satis ut ultimum dictamen excludat omnem prudentem formidinem, & dubium peccati, non autem necesse, ut etiam imprudentem, n. 207. 208.

Totum hoc convenit ipsi opinioni certò probabili, n. 209.

Non est peccatum exponere se periculo, sed tantum se periculo proximo peccati imprudentem exponere. DD. n. 210.

P. D. Thyrsus ait, quòd formido essentialis opinioni non sint hi actus, Fortè pecco, fortè non licet, sed hi, Possibile est, quòd sit peccatum &c. n. 211.

Impugnatur à P. Munieffa, ib.

Nego esse de opinionis essentiâ formidinem altitudinem, ib.

lem. Quin dico quod est illi actus coexistere, non esset prudens formido, ib.
Formido prudens, non imprudens peccati est conscientia peccati, n. 212.

N. 184. **O**bjicies 5. Conscientia ut sit moraliter certa de non peccato, debet esse certa: sed nulla conscientia purè probabilis est certa: ergo nulla conscientia purè probabilis esse potest moraliter certa: ergo præter dictamen probabile directum de licentiâ est necessarium aliud dictamen certum reflexum de eadem. Minor probatur 1. quia omnis opinio probabilis est inevidens, & fallibilis; ergo nulla practicè probabilis est certa. Secundo, quia omnis opinio practicè probabilis est incerta de non peccato; ergo nulla talis est certa de non peccato. Terno, quia eo ipso quod est fallibile, immò sæpe est falsum operationem ab opinione probabili propositam non esse peccatum, eo ipso non est infallibile eam operationem non esse peccatum, immò sæpe est peccatum: ergo opinio probabilis non est iudicium certum de non peccato. Ita P. Carden, P. Teril. P. P. Card. P. Mor. P. Teril. Moya, & plerique.

N. 185. **S**ed contra 1. quia retorqueo in omnes Adversarios, quicumque sint, sive Probabilistæ, sive Probabilioristæ, sive Tutoristæ, dummodo asserant, quod præter iudicium probabile, aut probabilius de non peccato necessarium sit aliud iudicium certum reflexum moraliter evidens de honestate operationis, exclusivum omnis prudentis, & imprudentis formidinis de ejusdem inhonestate: etenim tale iudicium reflexum est fallibile; nititur enim, juxta Probabilistam, huic præmissæ, *Licetum est sequi minus probabilem, & operari minus prudenter*, quæ negatur ut vera ab Anti-Probabilistis. Similiter, juxta Probabilioristam, nititur huic præmissæ, *Licetum tantum est sequi probabilius, & operari prudentius*, quæ præmissa quatenus ait *tantum*, negatur à Probabilistis; quatenus ait *tò licetum*, negatur à Tutoristis obligantibus ad tutius minus probabile præ probabiliori minus tuto: ergo iudicium illud reflexum supra licentiam probabilitatis, aut probabilioritatis tantum, non est infallibile; ergo non potest esse regula infallibilis, & certa ad rectè operandum.

N. 186. **C**ontra 2. quia retorqueo illud in Probabilioristas, & Tutoristas necessitatem iudicii reflexi negantes; nam omnis probabilior minus tuta est incerta de veritate, & non peccato, sicut etiam omnis tutor minus probabilis est incerta saltem de veritate: ergo vel non requiritur certitudo de non

peccato, ut sine peccato operemur; vel si requiritur, ea est intrinseca ipsi opinioni probabiliori, & minus probabiliori.

In formâ distinguo maiorem: Omnis N. 187. conscientia moraliter certa de non peccato debet esse certa certitudine prudentis ad non peccatum adhesionis, & cum peccato connexionis concedo; debet esse certa certitudine, aut evidentia veritatis speculativæ, nego maiorem: & distinguo minorem: Nulla conscientia purè probabilis est certa certitudine prudentis ad non peccatum adhesionis, nego minorem; est certa certitudine, aut evidentia veritatis speculativæ, transeat minor, nego consequentiam.

Ad 1. probat. patet retorasio allata; nam N. 188. nulla ex dictis præmissis est infallibiliter speculativè vera, nempe, vel quod liceat sequi quamlibet practicè probabilem, vel tantum probabiliorum. Rursus retorqueo tum in errore invincibili de non peccato, talis enim error satis non erit ad non peccandum, quia est iudicium falsum speculativè tum in iudicio imprudenti re ipsa vero de non peccato; sequitur enim quod illud sequens non peccabit; quia operatur juxta iudicium speculativè verum, etsi imprudens: ergo argumentum ab omni Catholico est solvendum. Quare resolenda est differentia inter falsitatem logicam, & moralem, seu inter speculativam, & practicam: alia enim est falsitas logica, & est quæ opponitur veritati logicæ, seu est difformitas cum objecto enuntiato: alia est falsitas practica, quæ opponitur veritati practicæ, & est difformitas cum regulis morum. Omnis opinio practica certò probabilis, immò probabilior est fallibilis, immò sæpe est falsa, falsitate logicâ, seu difformitatis cum objecto enuntiato; potest enim reverà esse speculativè falsum, licet, quod opinio practica dicitur licere: nulla autem opinio practica certò probabilis, aut probabilior est fallibilis, aut falsa falsitate practicâ, seu difformitatis cum regulis morum. Implicat enim, ut opus positum sub iudicio practico certo probabili, seu prudenti de ejus licentiâ sit difforme regulis morum; ut enim esset difforme, deberet poni opus sub iudicio dictante esse illicitum; sed in nostro casu ponitur sub iudicio prudenter dictante esse licitum, etsi tale iudicium practicum sit speculativè, seu logicè fallibile, immò sæpe sit logicè falsum; ergo tale opus non potest esse formaliter, seu imputabiliter illicitum, etsi materialiter possit esse tale. Rursus non tantum implicat, ut opus positum sub opinione practicâ certò probabili sit formaliter illicitum, seu

diffor-

disforme regulis morum, quin implicat, ut ipsamet opinio practica certo probabilis sit ipsis regulis disformis, nam est essentialiter iudicium prudens, aut prudentius nixum motivo gravi, aut graviori; omne autem tale iudicium prudens est essentialiter conforme huic regulæ morum, Licitum est operari prudenter: Necessarium non est operari prudentius: Licitum est non stare legi, cuius obligatio non est certa.

- N. 189. In formâ distinguo antecedens: Omnis opinio practica probabilis est inevidens, & fallibilis quoad veritatem logicam, seu conformitatem sui cum suo objecto ut est in re, concedo; quoad conformitatem sui, & objecti cum regulis morum, nego: est enim certum, quod sit conformis regulis morum, eo ipso quod certum est esse probabilem: & distinguo consequens: Nulla probabilis est certa certitudine veritatis logicæ, seu conformitatis sui cum suo objecto ut est in re, concedo; certitudine veritatis practicæ, seu conformitatis sui, & objecti à se directi cum regulis morum, nego consequentiam.

N. 190. Ad 2. & 3. probationem patet ex dictis; ut enim omni opinioni practicæ probabilis est formaliter imbibita veritas practicæ, seu conformitas sui, & objecti directi cum regulis morum, ita si ea opinio practica sit certo probabilis, erit intransitivè ei imbibita certitudo ejusdem veritatis practicæ, seu conformitatis cum regulis morum. Rursus sicut nulli opinioni practicæ probabilis est formaliter imbibita veritas logica, potest enim esse logicè falsa; ita nulli est formaliter imbibita certitudo veritatis logicæ. Si igitur Adversarii Catholici perfectè teneant quid sit logica veritas, aut falsitas; & quid moralis veritas, aut falsitas, viderent, quam parum sua argumenta concludant. Nos veritatem practicam, & certitudinem, & infallibilitatem veritatis practicæ damus cuique opinioni practicæ certo, aut infallibiliter probabilis, etsi cuique opinioni practicæ certo probabilis possit non inesse veritas logica, adeoque sit certo, & evidenter incerta, & fallibilis quoad veritatem logicam. Hæc nostra doctrina est certa ex iis, quibus nos, & Adversarii impetimus Jansenistas negantes errorem invincibilem excusare à peccato, sed solam veritatem logicam.

- N. 191. Dices 1. Qui est incertus, an illicitum patriverit, non potest esse certus de non peccato: sed sequens opinionem probabilem pro libertate est incertus, an illicitum patriverit; ergo non potest esse certus de non peccato. Distinguo maiorem: Qui est incertus, an materialiter illicitum patriverit,

non potest esse certus de non peccato materialiter, concedo; qui est incertus, an immaterialiter illicitum patriverit, certus tamen est se non patrâsse formaliter illicitum, non potest esse certus de non peccato formali, nego maiorem: & distinguo minorem: Sequens probabilem est incertus de illicito materialiter, concedo; de illicito formaliter, nego minorem, & consequentiam; nam sequens certo probabilem est certus tum exercitè, quatenus exercitè prudenter operatur; tum reflexè, seu signatè se prudenter operari ex iisdem principiis, quod illicitum, quod non est certo vetitum, & est prudenter permissum, est certo permissum. Alter P. Moya tom. 2. qu. 9. n. 31.

Dices 2. Opus elicatum sub iudicio minus probabili de honestate est imprudenter elicatum; imprudentia enim est agere id, quod prudentius iudicatur illicitum. Nego suppositum sapienter negatum; supponitur enim, quod dum prudenter iudico objectum A, licere, simul habeam aliud iudicium prudentius, quo iudicem non licere; repugnat enim probabilitas simultatis, seu simulas duplicis iudicii contrarii, etsi non repugnet simulas probabilitatis. Adde ex Philal. qu. 1. dicente operationes honestas esse tales, vel per se, vel per accidens; per se honestæ sunt illæ, quæ non tantum prudenter, sed reverà à parte rei honestæ sunt; per accidens honestæ sunt illæ, quæ à parte rei sunt inhonestæ, hic, & nunc tamen putantur invincibiliter honestæ. Porro ad agendum sine peccato requiritur iudicium certum, & infallibile, quod operatio sit licet, & nunc honesta, saltem per accidens; & requiritur iudicium saltem probabile, quod sit honesta in se; prudentia autem ideo non errat, quia (inquit) infallibiliter tendit in suum objectum; non enim iudicat de honestate operationis per se, sed per accidens. Demum prudentia infallibilitatem circa suum objectum honestum saltem per accidens fundat in hoc syllogismo: Prudentia iudicans operationem aliquam licere, sequitur semper dictamen rationis, seu iudicium probabile de honestate illius in se: sed sequens dictamen rationis est certus se elicere operationem per accidens saltem honestam, etenim eam esse talem invincibiliter putatur per dictamen rationis: ergo quia operatur, est certus se non peccare. Hæc Philaleus. Ecce 1. quod Probabilioristarum Moderorum Coriphæus est Reflexista. Ecce 2. de opinionis probabilis usu docere, quod alii Probabilistæ. Ecce 3. quod opinio probabilis est prudens, & infallibilis, non circa honestatem.

honestatem materiale, seu veritatem speculativam, sed circa honestatem formalem; seu veritatem practicam.

N. 193. Obijcies 6. Judicium, per quod opus iudicatur infallibiliter licitum, vel est ipsa opinio probabilis; & hoc non; quomodo enim per iudicium essentialiter fallibile, iudicetur opus infallibiliter licitum? vel non est; & sic habetur intentum.

N. 194. Resp. iudicium, per quod opus iudicatur certo, & infallibiliter licitum certitudine, & infallibilitate conformitatis talis obijci cum eodem iudicio, & iudicii probabilis cum regulis morum, esse ipsam opinionem certo probabilem. Ad quæsitum dico, quod opinio probabilis sit iudicium fallibile fallibilitate, aut fallitate speculativâ difformitatis sui cum opere enuntiato; non autem sit fallibile fallitate practicâ difformitatis sui, & operis cum regulis morum. Dixi enim d. 18. *sect. 8.* quod cum omnis opinio practica certo probabilis sit bona fides de licentiâ, omnis autem bona fides certo excuset à peccato; hinc licet possit esse logicè falsa, seu representare objectum aliter ac est in re, ex. gr. ut licitum, quod in re est illicitum; attamen in dirigendo ad opus est semper recta, quia conformis primis regulis morum; & est semper certo recta, quia certum est, quod sit dictis regulis conformis; supponitur enim certo probabilis, & ideo repugnat, ut non sit licitum opus, quod dicatur licitum.

N. 195. Dices: Qui habet iudicium tantum probabile de non peccato, ei est tantum probabile, quod non peccet; ergo est etiam probabile oppositum; quod peccet; ergo habere debet iudicium certum reflexum de non peccato; nam directum est pure probabile de non peccato. Accedit, quod si iudicium reflexum certum de sufficientiâ opinionis probabilis, aut probabilioris non est necessarium, erit inutile.

N. 196. Resp. quod qui habet iudicium certo, est tantum probabile, de non peccato, sit certus de non peccato formali per ipsum iudicium formaliter, & intransitive, & sic nego consequentiam. Addo primò sermonem esse debere de probabilitate subiectivâ, non de obiectivâ; implicat autem, ut iudicans probabiliter opus A, non esse peccatum, iudicet simul probabiliter esse peccatum. Addo secundò, quod si mihi est certo probabile, quod non peccem ponendo opus A; eo ipso est mihi improbabile, quod peccem illud ponendo, nam oppositum certo probabili non est probabile, sed est improbabile. Ad additum nego antecedens, &

Tom. III.

dico esse utile, ut excludatur formido resultans ex non evidentia iudicii directi probabilis; immò, ait P. Muniessa *stim. 2. n. 26.* licet tales reflexiones metas probabilitatis non excedant, sunt tamen intra eandem multò probabiliores, sive ab intrinseco, sive ab extrinseco, quam opinio directa de rebus, quia probabilitas non stat in indivisibili, ut veritas.

Instas ex P. Moya *tóm. 2. qu. 8. num. 2.* Qui licitè operatur practicans opinionem benignam, est certus se non peccare; aliàs si esset tantum probabile, oppositum etiam esset probabile; ergo ne peccet, habere debet iudicium certum de non peccato.

Respondet P. Muniessa *stim. 2. n. 46.* tum N. quod aliud sit, quod, qui licitè operatur, non peccet, aliud, quod certus sit, quod non peccet; tum, quod sit quidem probabile mihi subiectivè, quod non pecco; & esse probabile obiectivè quod pecco; non autem esse probabile subiectivè quod pecco. Sed contra; quia licet verum sit, aliud esse, quod hoc sit verum, aliud quod sit certum; attamen qui licitè operatur, si est certus, quod licitè operetur, eo ipso est certus de non peccato; ergo si concedit, quod qui licitè operatur, non peccet, concedere etiam debet, quod sit certus se non peccare; eo enim sensu, quo certum est, quod qui licitè operatur, non peccet, eodem etiam est certum, quod qui licitè operatur, sit certus de non peccato. Distinguendum igitur erat antecedens: Qui certo licitè operatur, certo non peccat, concedo; qui incerto licitè operatur, nego; non autem concedere potest absolute antecedens P. Muniessa, quod qui licitè operatur, non peccet; & deinde negare, quod sit certus de non peccato, qui licitè operatur, nam inter opus licitum, & non peccatum est evidens illatio. Ego dico, quod qui certo probabiliter licitè operatur, sit certus de non peccato formali, certitudine prudentis cum peccato formali repugnantie.

Obijcies 7. ex P. Eliz. *lib. 3. qu. 2. & qu. N. 18.* Non potest actus esse certus, cuius obiectum non est certum: sed obiectum ultimi dictaminis est opinio affirmans talem contractum licere, quod est obiectum incertum; ergo etiam ultimum conscientie dictamen est incertum.

Sed contra 1. quia quæro à P. Eliz. unde nam, juxta ejus mentem, quod sola veritas speculativa sit regula morum, sumat certitudinem ultimum dictamen, quod juxta ferè omnes debet esse certum? Non ex eo quia sola veritas sit regula morum; tum quia

quia est de fide, quod non sola veritas excuset à peccato; tum quia hoc dictamen reflexum, quod sola veritas sit regula morum, non dirigit immediatè contractum; ergo dicere non potest, unde ultimum dictamen sumat suam certitudinem.

N.
201.

Contra 2. quia est evidenter falsum, quod non possit dari actus certus de objecto incerto: ut enim de objecto evidenter falso datur actus verus, de necessario actus contingens; de immortali actus transiens; ita de objecto incerto dari potest actus certus, ut docui sepe; qui enim opinatur, potest reflexè evidenter scire se opinari; ergo potest actus reflexus esse evidens, etsi objectum non sit tale; quare maior est certò falsa. Hæc tamen transmissa, dico quod minor etiam sit certò falsa, nempe quod sit incertum, tale objectum esse probabiliter licitum; est quidem incertum, quod sit licitum, non tamen est incertum, quod sit probabiliter licitum. Addo quod licet, juxta Reflexistas, objectum ultimi dictaminis sit opinio affirmans licere contractum, attamen, per nos, objectum ultimi dictaminis est ipsa licentia contractus, cum per nos ipsa opinio affirmans licentiam contractus sit ultimum dictamen. Hinc videre est, quantum P. Eliz. hallucinetur; cognitiones enim, ex quibus, juxta oppositam Reflexistarum sententiam de necessitate dictaminis reflexi, deducitur dictamen certum, & evidens, non est ipsa opinio probabilis; hæc enim non est præmissa, sed objectum præmissarum; quod tandem P. Elizal. intellexisse debuisset; non autem dicere, quod sit impossibile, quod tale dictamen reflexu sit certum, cum, juxta Probabilistas Reflexistas, sententia stans pro licito usu probabilitatum sit illis saltem moraliter certa; ergo falsum est, quod tale dictamen reflexum non possit esse Probabilistis certum, etsi juxta me non sit necessarium.

N.
202.
S. Tho.

Objicies 8. S. Thom. quodlib. 8. art. 13. requirere videtur ad honestatem actus judicium excludens omnem formidinem; ait enim: *Siquis ex contrarietate opinionum in aliqua materia inducitur in quandam dubitationem, & tali dubitatione manente operatur, peccat; videtur autem per dubitationem intelligere non tantum verum dubium, sed etiam formidinem, nam subdit: Ex conscientia obligatur quis ad peccatum, sive habeat certam fidem de contrario ejus quod agit, sive etiam opinionem cum aliqua dubitatione: sed opinio cum dubitatione est formido, nam dubitatio propriè non stat cum opinione, est enim suspensio omnis assensus: ergo S. Thom.*

exigit certitudinem exclusivam omnis formidinis de inhonestate, ut quis recte operetur. Confirmatur 1. quia operans cum dubio, seu formidine de veritate partis oppositæ committit se periculo faciendi contra legem, nam non est securus, quod non le committat. Secundo, quia prudentia ex Arist. 6. Ethic. cap. 5. est habitus cum verà ratione activus: sed opinio probabilis non includit veram rationem, nam sæpe est falsa; ergo non includit prudentiam, adeoque nec certitudinem.

Respondeo S. Thom. ut patet ex d. 18. sect. 5. §. 2. sæpe dicere, quod ad recte moraliter operandum requiratur certitudo, non quidem omnimoda, sed congrua materiei morali, quæ excludit quidem prudentem, non autem imprudentem formidinem: ergo dum S. Thom. requirit judicium certum de honestate, unicè requirit judicium excludens tantum prudentem formidinem.

Ad 1. confirm. aliud est dubium, aliud formido peccati; operans cum dubio peccat, ut dixi, & ideo requiritur, juxta omnes, judicium certum de non peccato; operans autem cum imprudenti formidine non peccat; præsertim si ea per judicium prudentem de non peccato contemnatur.

Ad 2. dico prudentiam, ut sæpe dixi d. 18. N. includere veram prædictam, non autem necessariò veram speculative rationem; aliis nemo sequens judicium temerarium verum imprudenter operaretur; & nemo sequens invincibilem errorem operaretur prudenter.

Dices: Prudenter opinans non potest errare, nam nullus errat per prudentiam, nec virtute malè utitur: ergo ut quis sit certus se rectè agere, præter judicium probabile necessariò eget judicio reflexo certo. Distinguo antecedens: errare speculative, nego; errare diffinando se regulis morum, concedo: sæpe enim dixi, tum quod prudentes sæpe prudenter errant; tum quod imprudentes sæpe verum temerè dicant; & nego consequentiam; quia ipsum judicium probabile est quidem speculative probabile de peccato, & non peccato; attamen simul est practice certum, seu certitudine veritatis practice, & conformitatis cum regulis morum de non peccato.

Objicies 9. Ultimum dictamen de non peccato, aut honestate excludere debet omnem malitiæ apparentiam: opinio probabilis non excludit; ergo præter hanc necessariò est aliud judicium saltem moraliter evidens exclusivum omnis apparentiæ malitiæ. Confirmatur 1. quia adhuc dato, quod opinio

opinio practica probabilis sit per se ipsam
iudicium moraliter certum de non peccato;
attamen quia hoc iudicium non opponitur
formidini peccati, nec excludit iudicium re-
flexum dictans, quod operari cum formidine
peccati sit peccatum; ideo non satis erit ad
fine peccato operandum. Secundò, quia
non licet se exponere periculo probabili
peccandi; sed nisi operans sit certus de non
peccato, exponit se illi, nam est etiam pro-
babile se peccare; ergo. Tertiò, quia nisi
dictamen conscientiae sit certum, erit con-
iungibile cum hoc actu, *Fortè hic, & nunc*
Deo displiceo, & per talem actum pecco; sed
operari cum hac formidine est intrinsecè
malum; ergo.

N. Sed contra; quia nimis probat: Vt enim
208. Reflexitæ requirunt moralem non peccati
evidentiam, ne quis peccet; ita alii cum
Jansenitis requirunt physicam, aut meta-
physicam non peccati evidentiam, ne quis
peccet: ergo vel satis est certitudo moralis
de non peccato excludens omne dubium, &
formidinem prudentem peccati; vel si ea
non est satis, nec satis erit moralis evidentia,
sed necessaria erit physica, aut metaphysica
non peccati evidentia, ne quis peccet. In
forma distinguo maiorem: Vltimum de non
peccato, aut de operationis honestate dicta-
men excludere debet omnem prudentem
malitiæ apparentiam, concedo; impruden-
tem, nego maiorem: & distinguo mino-
rem: Opinio probabilis non excludit im-
prudentem, concedo; prudentem, nego
minorem, & consequentiam. Dico enim
satis esse, ut ultimum conscientiae dictamen
sit prudenter certum, & prudenter dictans
hoc opus non esse peccatum, aut esse hone-
stum, seu, quod idem est, sit certum certi-
tudine excludente omnem peccati conscien-
tiam, & dubium: sed omne iudicium certò
probabile de non peccato est per se ipsum
formaliter prudenter certum certitudine
excludente omne dubium, & conscientiam
peccati; ergo satis est, ut ultimum dicta-
men sit invidens, adeoque certò proba-
bile.

N. Ad 1. confirm. dico, quod iudicium cer-
209. tò probabile de non peccato, cum sit essen-
tialiter per se ipsum bona fides non peccati,
excludat tum prudentem peccati formidi-
nem, tum illud iudicium reflexum, quod
operari cum prudenti peccati formidine sit
peccatum; immò tale iudicium reflexum de
prudenti formidine tunc est impossibile,
cum tunc non habeat prudentem peccati
formidinem.

N. Ad 2. dico cum S. Thom. P. Suar. d. 32.
210. Tom. III.

de Poenit. P. Sanch. lib. 1. Sum. cap. 8. P. S. Tho.
Palao tom. 1. tr. 2. d. 2. pu. 9. n. 3. P. Muniessia
stim. 2. non esse peccatum exponere se peri-
culo peccati, alias nullus esse posset iudex, P. Mun-
miles, &c. sed tantum exponere se periculo
proximo imprudenter; nemo autem sequens
certò probabilem exponit se imprudenter
periculo peccati: & nego minorem, quod
si est probabile me non peccare, sit etiam
probabile me peccare; non enim simul ha-
beo duò iudicia probabilia, unum de non
peccato, aliud de peccato.

Ad 3. ait P. D. Thyrsus disp. 10. num. 122. N.
quod formido compatibilis cum opinione
non sint illi actus, *Fortè pecco: Fortè actus non*
licet, & Deo displicet; sed isti, *Non repugnat*
hoc esse illicitum: Possibile est hoc aliter esse, ac
judico; quia de opinionis essentia est tantum
id, quo differt à scientia, nempe ipse assen-
sus de objecto, & assensus de non repugnan-
tia ad oppositum. Sed contra, ait P. Muniessia
stim. 2. n. 53. tum quia non satis constituitur
opinio per id tantum, quo differt à scientia,
sed etiam per id, quo ab omni non opinione
differt: tum quia cum actualis formido non
sit de essentia opinionis, nullus ex dictis
actibus, quomodocumque exponantur, erit
essentialis opinioni. Subdit num. 54. tò *Fortè*
res aliter est, ac opinor, non dicere puram pos-
sibilitatem aliter essendi, sed etiam motivum
aliquod suavisum timoris, ne aliter sit, ac
judico. Demum negat eos actus cum con-
scientiae dictamine incompatibiles esse; etsi
enim iudicans probabiliter contractum li-
cere, cognoscat, non tantum esse verum,
quod possit non esse licitus, sed etiam, quod
dentur aliqua motiva suavisia, quod non sit
licitus; attamen relativè ad motiva prepon-
derantia, ob quæ affirmat licitum, contem-
nuntur prudenter ut levia. Hæc P. Muniessia.
At ego dico, tum quod de essentia opinionis
non sit actualis formido; ergo illi actus non
sequuntur necessariò opinionem; tum quod
etsi possibiles sint cum opinione prudenti de
non peccato, sunt tamen formido impru-
dens, quæ optimè stat cum certitudine de
prudenti cum non peccato adhæensione, &
cum peccato repugnantia.

Dices: Formido peccati est conscientia
peccati: ergo opus positum sub iudicio mo-
raliter tantum certò de non peccato, quia
ponitur cum formidine peccati, adeoque
cum conscientia peccati, erit peccatum. Resp.
tunc tantum formidinem peccati esse con-
scientiam peccati, quando non unitur iudi-
cio prudenti de non peccato; si autem uni-
tur, tunc formido peccati non est conscien-
tia peccati, quia in eo casu formido est im-
prudens.

prudens, immò expellitur per prudens de non peccato, aut de honestate iudicium, ut dicam *sect. seq.*

SECTIO VI.

Alia Adversariorum argumenta pro necessitate evidentia reflexa.

§. I.

Eo quia iudicium directum est sepe falsum.

SUMMARIUM.

Obiectio: quia iudicium moraliter certum est sepe falsum, n. 213.

Et est impossibile cum formidine, adeoque necessarium evidens reflexum, ib.

Dico ab omni Catholico solvendum, n. 214.

Iudicium reflexum est regula immediata iudicii probabilis, non operationis, adeoque inutile, ibid.

Iudicium moraliter certum potest esse speculative, non practice falsum, ib.

Diffamen conscientie quid debeat excludere? n. 215.

Formido peccati divisa ab omni iudicio prudenti de non peccato est conscientia peccati, non unita. Cur? n. 216. 217.

Si actualis falsitas speculativa, insita iudicio inculpate erroneo excusat a peccato, cur non excusabit probabilitas falsitatis speculative unita iudicio certo probabilis de non peccato? n. 218.

Bona fides non potest esse practice falsa, sed speculative, ib.

Implicat, ut peccet eam sequens, ib.

Obiectio: quia bona fides non peccati stat cum hoc iudicio reflexo, operari cum formidine peccati est peccatum. Et quia conscientia probabilis est dubia, n. 219.

Dico bonam fidem esse cum eo iudicio reflexo impossibilem, n. 220.

Immo adhuc dato, quod impossibile sit, nil inde, n. 221.

Operari cum formidine prudenti peccati est peccatum, non cum imprudenti, ib.

Omnis certo probabilis est prudens persuasio non peccati formaliter, & intransitive, ib.

Opinio probabilis non est dubia, n. 222.

Quid dubium positivum, quid negativum? ib.

Quid dubium in genere? ib.

Quomodo differat a perplexitate? ib.

Fagnanus imponit, quæ non dicimus, n. 223.

Obiectio: quia omne iudicium moraliter certum est fallibile, n. 224.

Si ad securitatem non satis est certitudo moralis, nec evidentia, n. 225.

Bona fides potest esse speculative falsa de obiecto remoto, n. 226.

Opinio probabilis est certo prudenter conformis legi Dei, n. 227.

Oppones 1. Omne iudicium pure moraliter certum potest esse re ipsa falsum; ergo opus sub eo elicatum esse potest formaliter illicitum; ergo præter iudicium probabile directum, necessarium est aliud evidens reflexum de licentia ejusdem operis. Confirmatur 1. quia conscientia regens actionem honestam debet infallibiliter repræsentare veram honestatem, nisi enim hanc ita repræsentet, illud sequens poterit non operari honeste. Rursus ita debet veram honestatem infallibiliter repræsentare, ut tale iudicium per se ipsum certissime intellectum de honestate electionis, absque ulla oppositi formidine: sed omnis actus infallibilis ex objecto, & ex modo tendenti, excepta Fide, est evidens; ergo ultimum dictamen debet esse evidens. Secundo, quia si non sit evidens, proponet obiectum cum aliquâ formidine peccati; ergo operantem non reddet omnino securum de non peccato; immò operabitur cum conscientia peccati: si enim non sit evidens, non excludet iudicium saltem reflexum dictans, quid operari cum formidine peccati sit peccatum; ergo ad recte operandum satis non est iudicium moraliter tantum certum de non peccato.

Sed contra 1. quia est ab omni Catholico solvendum, ut dixi *sect. 5. §. 2.* probetur enim, quod invincibilis error honestatis, aut non peccati, non tantum non honestet actum, quin nec a peccato formali excuset actum sub eo errore elicatum. Probat 2. quod ad recte operandum non tantum satis non sit certitudo moralis, sed nec evidentia moralis, adeoque metaphysicam de non peccato, aut de honestate evidentiam requiri, ut quis sine peccato, aut honeste operetur; nam cum iudicio moraliter evidenti de non peccato, aut de honestate stat contingentia oppositi. Probat 3. nec satis esse iudicium reflexum de licito usu opinionis probabilis, aut probabilioris, quia, ut dixi, una ex præmissis, ex quibus illud iudicium reflexum deducitur, est ad summum moraliter tantum certa, non autem moraliter evidens. Quis enim dicat hanc præmissam, *Licet sequi quamlibet certo probabilem*, ex qua hoc iudicium reflexum deducitur, ergo licet hanc sequi, esse moraliter evidenti? Multo minus quis hanc præmissam, *Licet tantum sequi probabiliorem*, ex qua hoc iudicium reflexum inferatur, ergo licet hanc sequi, dicet moraliter evidenti? Ergo argumentum probat non satis esse iudicium reflexum. Adde, etiam dicitur,